

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ СУД
У БЕОГРАДУ
Одељење за ратне
злочине
Кж1-По2 4/20
17.9.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, Одељење за ратне злочине, у већу састављеном од судија Растка Поповића, председника већа, Омера Хациомеровића, др Миодрага Мајића, Наде Хаци-Перић и Александра Вујичића, чланова већа, уз учешће вишег саветника Мирјане Јанковић Недић, записничара, у кривичном поступку против окривљеног Далибора Максимовића, због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва у саизвршилаштву из члана 142 став 1 КЗ СРЈ у вези са чланом 22 КЗ СРЈ, одлучујући о жалбама браниоца окривљеног Далибора Максимовића, адвоката Ненада Петрушића и пуномоћника оштећене ВС1, адвоката Марине Кљајић, изјављеним против пресуде Вишег суда у Београду, Одељења за ратне злочине К-По2 бр.8/2017 од 23.09.2019. године, у седници већа одржаној у смислу одредбе члана 447 став 2 ЗКП, дана **17.9.2020. године**, донео је

ПРЕСУДУ

I

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба браниоца окривљеног Далибора Максимовића, адвоката Ненада Петрушића и пресуда Вишег суда у Београду, Одељења за ратне злочине К-По2 бр.8/2017 од 23.09.2019. године, **ПОТВРЂУЈЕ**.

II

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена жалба пуномоћника оштећене ВС1, адвоката Марине Кљајић, изјављена против пресуде Вишег суда у Београду, Одељења за ратне злочине К-По2 бр.8/2017 од 23.09.2019. године,

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду, Одељења за ратне злочине К-По2 бр.8/2017 од

23.09.2019. године, окривљени Далибор Максимовић оглашен је кривим због извршења кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 у вези са чланом 22 КЗ СРЈ, за које је применом наведених законских прописа и одредби члана 5, 33, 38 и 41 КЗ СРЈ осуђен на казну затвора у трајању од 15 (петнаест) година. Истом пресудом, а на основу одредбе члана 258 став 4 ЗКП оштећени ВС1, ВС3, Мејра Јашаревић, Мемсура Брчаниновић, Менсур Салкић, Зумра Салкић, Нецип Салкић и Рамо Салкић, упућени су на парницу ради остваривања имовинско-правног захтева. На основу одредбе члана 261, 262 и 264 став 4 ЗКП окривљени Далибор Максимовић ослобођен је дужности плаћања трошкова кривичног поступка.

Против наведене пресуде жалбе су изјавили:

-бранилац окривљеног Далибора Максимовића, адвокат Ненад Петрушић, због битне повреде одредаба кривичног поступка, повреде кривичног закона, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и одлуке о кривичној санкцији, са предлогом да Апелациони суд у Београду укине побијану пресуду и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење, истовремено захтевајући да заједно са окривљеним буде обавештен о седници већа другостепеног суда и

-пуномоћник оштећене ВС1, адвокат Марина Кљајић, због одлуке о имовинско-правном захтеву, а с тим у вези и битне повреде одредаба кривичног поступка, повреде кривичног закона и непотпуно утврђеног чињеничног стања, са предлогом да Апелациони суд у Београду укине побијану пресуду у делу одлуке о имовинско-правном захтеву и у овом делу врати првостепеном суду на поновно одлучивање или да пресуду преиначи у наведеном делу, тако што ће оштећеној ВС1 досудити тражени износ на име постављеног имовинско-правног захтева.

Тужилац за ратне злочине поднео је одговор на жалбу браниоца окривљеног Далибора Максимовића, адвоката Ненада Петрушића, са предлогом да се жалба одбије као неоснована.

Тужилац за ратне злочине је, а не осврћући се на жалбу пуномоћника оштећене ВС1, у поднеску Ктж.бр.5/20 од 06.03.2020. године, предложио да се жалба браниоца окривљеног одбије као неоснована.

Апелациони суд у Београду, Одељење за ратне злочине, одржао је седницу већа у присуству Тужиоца за ратне злочине Бруна Векарића и браниоца окривљеног Далибора Максимовића, адвоката Ненада Петрушића, а у одсуству уредно обавештеног окривљеног, на којој је размотрио списе заједно са побијаном пресудом коју је испитао у смислу одредбе члана 451 став 1 ЗКП у оквиру основа, дела и правца побијања који су истакнути у жалбама, па је по оцени жалбених навода и предлога, те навода Тужиоца за ратне злочине из одговора на жалбу браниоца окривљеног, нашао:

-да је жалба браниоца окривљеног неоснована, док је жалба пуномоћника оштећене ВС1, адвоката Марине Кљајић недозвољена.

Жалбом браниоца окривљеног Далибора Максимовића, адвоката Ненада Петрушића побија се првостепена пресуда због битне повреде одредаба кривичног

поступка из члана 438 став 2 тачка 1 ЗКП, тако што се истиче да је изрека побијане пресуде противречна разлозима у погледу утврђења да је окривљени у инкриминисаном периоду предузео радње ближе описане у изреци, као припадник Војске Републике Српске, истичући да је овакав закључак првостепеног суда у супротности са доказима у списима и то изводу из “Службеног гласника српског народа БиХ” број 6 од 12.05.1992. године, из којег се види да је скупштинском одлуком формирана ВРС дана 12.05.1992. године, па самим тим, по мишљењу браниоца, окривљени Далибор Максимовић у априлу месецу, па ни дана 09.05.1992. године није био, нити је могао бити припадник ВРС.

Међутим, по оцени Апелационог суда у Београду, Одељења за ратне злочине изнети жалбени наводи су неосновани, с обзиром да је првостепени суд на основу изведених и ваљано оцењених доказа, и то наредбе о општој мобилизацији српске Општине Братунац, Кризног штаба број 01-07-92 од 16.04.1992. године и Одлуке о формирању Војске Српске Републике Босне и Херцеговине, несумњиво утврдио да је на територији Општине Братунац (где је окривљени Далибор Максимовић, према правилном утврђењу првостепеног суда дана 09. маја 1992. године предузео инкриминисане радње описане у изреци), дошло до опште мобилизације свих пунолетних грађана током априла месеца 1992. године на основу Наредбе Председништва Републике Српског народа БиХ, а војни обвезници су распоређени у штабове, команде, јединице ТО српске Општине Братунац, док су јединице и штабови територијалне одбране преименовани у команде јединице Војске Српске Републике БиХ дана 12.05.1992. године, када је Војска Републике Српске и формирана.

Да је окривљени Далибор Максимовић био ангажован у рату, у оружаним снагама РС као припадник ВП 7296 Милићи, у периоду од 06.04.1992. године до 01.12.1993. године, 27.09.1994. године до 06.11.1995. године, 07.11.1995. године до 21.03.1996. године и од 22.03.1996. године до 30.06.1996. године, првостепени суд је утврдио из уверења о војном ангажовању на име Далибора Максимовића, информације о војном распореду на име окривљеног, као и на основу одбране окривљеног Далибора Максимовића у којој је навео да је мобилисан по основу општег позива за мобилизацију, да га је мобилисала територијална одбрана, те исказе сведока Александра Цветковића, у којем је објаснио да су на територији Општине Милићи ратна дејства почела почетком априла 1992. године и да је војно способно становништво било мобилисано, исказа сведока Јовице Тешановића, у којем је навео да су почетком рата сви били војно ангажовани и то у територијалној одбрани, да им је ТО поделила оружје, као и исказа сведока Ранка Ђукановића, у којем је навео да је у пролеће 1992. године окривљени Далибор Максимовић био са њим у јединици.

Наведене доказе првостепени суд је ценио како појединачно, тако и у међусобној вези и у склопу одбране окривљеног, те је правилном оценом истих несумњиво утврдио да је окривљени Далибор Максимовић у инкриминисаном периоду био припадник Војске Републике Српске, ВП 7296 Милићи.

Стога су супротни, напред изнети жалбени наводи браниоца окривљеног којима се оспорава овакав закључак првостепеног суда, оцењени као неосновани.

Побијајући првостепену пресуду због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања у погледу кривично-правних радњи за које је окривљени Далибор Максимовић оглашен кривим под тачком 1 и 2 изреке побијане пресуде, жалбом браниоца окривљеног најпре се оспоравају искази сведока ВС1 и ВС2, затим, сведока Зумре Салкић, Зухре Салкић, Нермина Салкића, Фате Салкић, Менсура Салкића и Армира Салкића, који су се изјашњавали о својим сазнањима везано за убиство Хусе Салкића, Незира Салкића, Омера Салкића, а затим и клања Хусе Салкића дана 09.05.1992. године у месту Реповац, (радње описане у изреци под тачком 1), као и убиство Мује Шаћировића истог дана у месту Глоговац, (радње описане под тачком 2 изреке побијане пресуде). Надаље се у жалби оспорава и оцена исказа сведока Раме Салкића, сведока ВС3, сведока Брчаниновић Менсуре и сведока Мејре Јашаревић, који су се изјашњавали о убиству Мује Шаћировића. Бранилац окривљеног у жалби износи сопствену анализу исказа поменутих сведока, истичући да су њихови искази непоуздани и противречни, а оспорава се и закључак првостепеног суда да је окривљени предузео радње описане под тачкама 1 и 2 изреке првостепене пресуде. С тим у вези бранилац посебно инсистира на разликама у казивању сведока ВС1 у погледу броја лица која су убијени у месту Реповац, будући да је у свом исказу пред Државном агенцијом за истраге и заштиту 21.02.2008. године и 09.07.2008. године навела да су осим Хусе Салкића и Незира Салкића, убијени и Атиф и Џемал, док је на главном претресу 09.09.2016. године навела да мисли да је убијен и Омер Салкић и још једно лице, због чега бранилац сматра да се на исказу овог сведока није могла засновати пресуда у погледу радњи описаних под тачком 1 изреке.

Међутим, по оцени овог суда, неосновано се жалбом браниоца окривљеног оспорава правилност утврђеног чињеничног стања у погледу радњи описаних под тачком 1 и 2 изреке побијане пресуде, јер је првостепени суд на основу исказа напред наведених сведока, чије исказе је ценио како појединачно, тако и у међусобној повезаности и у склопу одбране окривљеног чињенично стање у погледу убиства наведених лица, правилно и потпуно утврдио, дајући за своја чињенична утврђења из изреке у односу на наведене догађаје довољно јасне и аргументоване разлоге које у свему као правилне прихвата и овај суд. При томе је првостепени суд, насупрот жалбеним наводима браниоца окривљеног, оцењујући исказе напред наведених сведока дао јасне и логичне разлоге у ком делу је истима поклатио веру, као и из којих разлога поједине делове исказа сведока није прихватио, при чему је детаљно анализирао разлике у исказима сведока из различитих фаза поступка.

Тако је првостепени суд оцењујући исказ сведока ВС1 пред Државном агенцијом за истраге и заштиту у делу у којем се изјашњавала о лицима која су убијени у месту Реповац, исти ценио у склопу исказа свих напред наведених сведока, те је, и по оцени Апелационог суда у Београду, Одељења за ратне злочине, правилно поступио када је поклатио веру њеном исказу датом на главном претресу у којем је навела да су критичном приликом иза камиона убијени Хуса Салкић, Незир Салкић и Омер Салкић, јер је исказ сведока ВС1 у овом делу у сагласности са исказима горе наведених сведока.

Осим тога, првостепени суд је ценио да искази појединих сведока у делу у којем су се изјашњавали на који начин су наведена лица лишена живота, односно да ли је у томе учествовало једно или више лица, у одређеној мери нису сагласни како са својим

сопственим исказима, тако ни са исказима других сведока, а на чему бранилац окривљеног у жалби такође инсистира оспоравајући кредибилитет исказа сведока ВС1, ВС2, сведока Зухре Салкић, сведока Нермина Салкића, сведока Фате Салкић, сведока Менсура Салкића и сведока Амира Салкића. У вези наведених разлика бранилац окривљеног у жалби анализира исказе поменутих сведока датих пред Државном агенцијом за истраге и заштиту и на главном претресу, наводећи да се на њиховим исказима не може засновати пресуда, те да је самим тим и чињенично стање у погледу наведених радњи погрешно утврђено.

Међутим, првостепени суд је разлике у исказима сведока на које бранилац окривљеног указује имао у виду на страни 56 побијане пресуде, па је разлике у вези броја лица која су одвела и лишила живота Омера Салкића, Хусу Салкића и Незира Салкића ценио у склопу навода оптужнице да је окривљени наведена лица лишио живота са још неколико наоружаних непознатих припадника Војске Републике Српске, правилно утврдивши да су у лишењу живота тројице Салкића учествовала два лица, односно окривљени Далибор Максимовић и непознати припадник Војске РС.

До оваквог закључка првостепени суд је дошао правилном оценом исказа сведока ВС1, ВС2, сведока Зумре Салкић, сведока Зухре Салкић, сведока Раме Салкића, сведока Нермина Салкића, сведока Фате Салкић, сведока Менсура Салкића и сведока Алмира Салкића будући да управо разлике у исказима ових сведока приликом описа лица која су учествовала у убиству Омера Салкића, Хусе Салкића и Незира Салкића, упућујује на несумњив закључак да су у извршењу предметног кривичног дела учествовала два лица. О овоме су на страни 57 образложења побијане пресуде дати детаљнији разлози.

Првостепени суд је, насупрот жалбеним наводима браниоца окривљеног, и по оцени овог суда, правилном оценом исказа наведених сведока несумњиво утврдио да је, док је муслиманско становништво стајало окупљено на аутобуској станици у Реповцу, дошао аутомобил из ког су изашла двојица војника, да су издвојили Хусу Салкића, Незира Салкића и Омера Салкића и одвели до камиона-шлепера, где су их лишили живота, као и да је војник са надимком „Дачо” који је потом преклао Хусу Салкића имао црвену траку око главе, да је био наоружан пушком и имао униформу а, према правилном утврђењу првостепеног суда, ради се о овде окривљеном Далибору Максимовићу.

Због тога су жалбени наводи браниоца окривљеног којима се у овом делу оспорава правилност утврђеног чињеничног стања тако што се истиче да су искази поменутих сведока непоуздани и противречни за закључак који је првостепени суд извео да је окривљени Далибор Максимовић на начин описан у изреци пресуде под тачком 1 извршио убуства наведених лица, за овај суд неприхватљиви и као такви оцењени неоснованим.

Такође се неосновано жалбом браниоца окривљеног оспорава закључак првостепеног суда да је исти војник који је учествовао у убиству Омера Салкића, Хусе Салкића и Незира Салкића лишио живота Мују Шаћировића на начин описан у изреци пресуде под II. Ово стога јер је првостепени суд чињенично стање у овом делу правилно и потпуно утврдио на основу међусобно сагласних исказа сведока ВС1, ВС2,

сведока Нермина Салкића, Менсура Салкића и Амира Салкића, очевидаца убиства како Мује Шаћировића, тако и Омера Салкића, Хусе Салкића и Незира Салкића.

Наиме, сведоци ВС1 и ВС2 се изјашњавају о ономе што су видели из кола, а остали сведоци говоре о ономе што су видели из аутобуса. Сведок Нермин Салкић је навео да је исто лице које је убило оштећене Салкиће, убило и оштећеног Мују Шаћировића, објаснивши да је војник који је убио Мују Шаћировића изашао из кола у којим су остали друг и две девојке, а према правилном утврђењу првостепеног суда те девојке су биле сведоци ВС1 и ВС2, о чему су се и саме изјашњавале.

С обзиром да су поменути сведоци сведочили о својим сазнањима у вези убиства оштећеног Мује Шаћировића, првостепени суд је правилно поступио када је њихове исказе прихватио налазећи да су непристрасно дати, истинити, логични и међусобно сагласни у битним чињеницама.

Осим тога, првостепени суд је, оцењујући исказ сведока Јефте Млађеновића, возача аутобуса предузећа „Вихор“, који је критичном приликом превозио муслиманско становништво, правилно поступио када је прихватио његов исказ у делу у којем је објаснио да је Мују Шаћировића убило лице које је он пре тога видео на аутобуској станици у Реповцу, када је довезао аутобус на стајалиште. Сведок је појаснио да је, док је аутобус стајао наишло једно возило из кога су изашла два мушкарца, да је један имао црвену траку око главе, да другог су звали „Македонац“, при чему сведок није очевидац убиства Омера Салкића, Хусе Салкића и Незира Салкића. Навео је да је лице са црвеном траком око главе руком одгурнуло оштећеног Мују Шаћировића, па затим испалило у њега рафал.

О убиству оштећеног Мује Шаћировића изјашњавала се и Зухра Салкић, снаха оштећеног пок.Незира Салкића, наводећи да није видела ко је убио оштећеног Мују Шаћировића, али су јој други рекли да је то учинио исти војник који је убио Салкиће.

Оцењујући исказ сведока Јефте Млађеновића у делу у којем је навео да је лице које је убило Мују Шаћировића било у цивилној гардероби, првостепени суд је правилно поступио када у овом делу није прихватио његов исказ, будући да је у супротности са исказима осталих испитаних сведока из којих је првостепени суд утврдио да је лице које је убило Мују Шаћировића било у униформи.

С обзиром да је првостепени суд за своја чињенична утврђења из изреке под тачком 2, а везно за убиство оштећеног Мује Шаћировића у образложењу побијане пресуде дао довољно јасне и аргументоване разлоге које у свему као правилне прихвата и овај суд, то су супротни жалбени наводи браниоца окривљеног којима се у овом делу побија првостепена пресуда због погрешно утврђеног чињеничног стања тако што се оспорава оцена исказа наведених сведока, уз истицање да није доказано да је окривљени Далибор Максимовић на начин описан под наведеном тачком изреке извршио убиство оштећеног Мује Шаћировића, оцењени као неосновани.

Да је 09.05.1992. године у месту Реповац, Општина Братунац, заједно са непознатим припадником Војске Републике Српске, противзаконито затворио сведоке ВС1 и ВС2, наредивши им да уђу у путничко возило и одвезу у шуму изнад Милића,

где је силовао сведока ВС1, а потом сведока ВС1 одвео у своју кућу у месту Милићи и затворио на спрат куће у собу и током ноћи улазио у собу и поново силовао, када ју је наредног дана 10.05.1992. године око 09.00 часова пустио да иде у правцу аутобуске станице Милићи, првостепени суд је утврдио на основу исказа сведока ВС1 и ВС2 чији искази су у погледу битних чињеница сагласни.

Наиме, оба сведока наводе да је, када је извршено убиство Незира Салкића, Омера Салкића и Хусе Салкића дошао аутобус који је окупљено становништво требало да превезе даље, при чему сведок ВС1 наводи да је требало да их превезе до Кладња, да Дачо и још један мушкарац њима нису дозволили да уђу у аутобус, већ су их натерали, односно наредили како наводи сведок ВС2 да седну у ауто са њима. Објасниле су да су седеле у ауто позади и да је у колима било доста наоружања, да су се кретали аутомобилом иза аутобуса и да су у неком тренутку када су дошли у Милиће, како наводи сведок ВС2, односно између Власенице и Милића, како наводи сведок ВС1 колима скренули десно и кренули путем кроз шуму, те да су се возили извесно време, да су у једном тренутку возило зауставили, а њима је наређено да напусте ауто, при чему је сведок ВС1 остала са Дачом, док је ВС2 одвео тај други мушкарац.

Насупрот налбеним наводима браниоца окривљеног, првостепени суд је на основу сагласних исказа сведока ВС1 и ВС2, а у контексту дешавања претходних догађаја, да је извршен напад на њихово село, да су попаљене куће, да је војске било на све стране, да је сво муслиманско становништво било окупљено на аутобуској станици, да је вршено одвођење мушкараца, (те да су убијени Омер, Хусо и Незир Салкић), и по оцени овог суда извео правилан закључак да тиме што Дачо (овде окривљени) и тај други мушкарац који је са њим био, нису дозволили сведоцима ВС1 и ВС2 да уђу у аутобус, већ су их натерали, односно наредили да уђу у кола и крену са њима, да су, према казивању сведока ВС1 све време плакале, да је она (сведок ВС1), молила да је убију, да су на тај начин Дачо и тај други мушкарац извршили радњу противзаконитог затварања сведока ВС1 и ВС2.

Исказ сведока ВС1 у којем је детаљно описала околности под којима је силована у шуми иза Милића, па потом у кући окривљеног где је од стране окривљеног била затворена на спрату куће у једну собу у коју је улазио током ноћи и поново силовао, детаљно је анализирано на страни 63 побијане пресуде, а првостепени суд је дао довољно јасне и аргументоване разлоге из којих је прихватио њен исказ у овом делу.

Оцењујући исказ сведока ВС1 првостепени суд је имао у виду да сведок, дајући исказ пред Државном агенцијом за истраге и заштиту 21.02.2008. године и 09.07.2008. године не сведочи о силовању које је преживела, већ о наведеном догађају први пут сведочи у исказу датом пред Тужилаштво Босне и Херцеговине 12.09.2013. године, на чему бранилац окривљеног у жалби посебно инсистира указујући на нелогичности које доводе у питање истинитост њеног исказа. По мишљењу браниоца окривљеног, објашњење сведока ВС1 да у првобитно датом исказу није спомињала да је силована, јер ју је сведок ВС2 молила да о томе не прича пошто је сведок ВС2 имала момка, као и да ју је било срамота, није прихватљиво, будући да се сведок ВС2 у свом исказу датом након саслушања сведока ВС1 изјашњавала о овим догађајима.

По оцени овога суда, чињеница да се сведок ВС1 у исказу датом пред пред Државном агенцијом за истраге и заштиту 21.02.2008. године и 09.07.2008. године није изјашњавала о радњи силовања, за коју је окривљени Далибор Максимовић тачком 3 изреке побијане пресуде оглашен кривим, не доводи у питање истинитост њеног исказа са главног претреса у којем је сведочила о ономе што је доживела прво у шуми иза Милића, а касније и кући окривљеног, где ју је окривљени поново силовао. Стога је првостепени суд правилно поступио када је у овом делу прихватио исказ сведока ВС1, имајући у виду природу кривичног дела, као и средину у којој су живеле сведок ВС1 и сведок ВС2. По оцени овога суда, сведочење оштећене ВС1 о силовању посебна је непријатност, с обзиром да се ради о особи из традиционално конзервативне средине, очигледно патријархалног васпитања, а посебне околности које проистичу из специфичне културе и традиције народа којем оштећена припада, указују на истинитост њеног исказа.

Жалбени наводи браниоца окривљеног којима се истиче да је сведок ВС1 недоследна у свом исказу, да се ради о непоузданом сведоку, оскудног образовања и опште писмености, на који начин бранилац оспорава кредибилитет исказа наведеног сведока, по оцени овог суда, не доводе у сумњу истинитост исказа сведока ВС1, како је правилно закључио и првостепени суд, о чему је дао јасне и логичне разлоге.

Да је војник под надимком “Дачо” управо окривљени Далибор Максимовић, првостепени суд је утврдио ценећи чињеницу да су сведоци Зумра Салкић и Зухра Салкић, снахе оштећног, покојног Незира Салкића, када су им на главном претресу приликом испитивања показане фотографије које чине саставни део записника о њиховом испитивању пред Државном агенцијом за истраге и заштиту указале на фотографију окривљеног као лица које је учествовало у убиству Мује Салкића, Хусе Салкића и Незира Салкића и које је Хусу Салкића преклало (при чему сведок Зумра Салкића наводи да је приликом давања ранијег исказа указала на то лице иако то није наведено у записнику Државне агенције за истраге и заштиту, Центра за истраживање ратних злочина, а сведок Зухра Салкић није могла да објасни како раније није препознала окривљеног), затим, да је сведок Менсур Салкић, син оштећеног, покојног Омера Салкића, приликом испитивања на главном претресу 20.01.2017. године, када му је показан фото албум од свих фотографија које су се налазиле у истражним списима и које су у току истражног поступка селективно показиване сведоцима ВС-1, ВС-2, Зумри Салкић, Зухри Салкић, Јевти Млађеновићу, а које је суд у сврху показивања сведоку насумично поређао, указао на лице које је извршило убиство Незира, Хусе и Омера Салкића, као и Мује Шаћировића, на слици или под бројем 5 или под бројем 24 (слика окривљеног). Да се у конкретном случају управо ради о окривљеном Далибору Максимовићу, првостепени суд је правилно закључио, ценећи посебно исказ сведока ВС1 која је окривљеног препознала на фотографијама које су јој предочене приликом испитивања пред Државном агенцијом за истраге и заштиту, Центром за истраживање ратних злочина дана 09.07.2008. године.

Оцењујући исказ сведока ВС1 у погледу идентитета окривљеног, првостепени суд је имао у виду да је сведок, осим тога што је на фотографијама препознала окривљеног, дала опис његових физичких карактеристика, износећи и податке из личног и породичног живота окривљеног, о чему се изјашњавао и сам окривљени, а чији искази су у погледу наведених околности сагласни.

Наиме, сведок ВС1 је у свом исказу изнела чињенице које је могла сазнати једино ако је лице са надимком “Дачо” окривљени, као и своја запажања, што, према правилном закључку првостепеног суда, насупротив жалбеним наводима браниоца окривљеног, указује да се ради управо о окривљеном Далибору Максимовићу. Првостепени суд је на страни 65 образложења побијане пресуде дао детаљне и аргументоване разлоге из којих је прихватио исказ сведока ВС1 у којем се детаљно изјашњавала о чињеницама које је сазнала од окривљеног, наводећи да јој је “Дача” рекао да има очуха, да му мајка ради у угоститељству, што је потврдио и сам окривљени у својој одбрани, као и мајка окривљеног, сведок Иванка Мацаревић приликом испитивања на главном претресу, при чему је сведок ВС1 изнела и своја запажања везано за старосну доб мајке окривљеног и тројице мушкараца које је затекла када је дошла у “Дачину” кућу, (пре него што је окривљени предузео радње описане под тачком 3 изреке пресуде), а ради се о очуху, кога је окривљени, према казивању сведока ословљавао са тата, и браћи окривљеног. Да је окривљени у то време заиста имао очуха потврдио је и окривљени и његова мајка, а подаци које су изнели у вези године рођења очуха окривљеног, мајке окривљеног и најмлађег мушкарца о којем се изјашњавао сведок ВС1, (у питању је млађи брат окривљеног) приближни су оним годинама које је сведок навела да су у то време имала поменута лица.

Описујући окривљеног сведок ВС1 је навела да је био млад, да је имао 18 до 19 година, да је био средњег раста висок 175 до 180 цм, (окривљени је рођен 29.11.1972. године и у време предметних догађаја) је имао деветнаест ипо година, а сам окривљени је навео да је висок 175 цм што одговара висини који је сведок ВС1 навела описујући војника “Дачу”. Осим тога, сведок ВС1 је изнела запажања везано за изглед „Дачине” куће и распоред просторија, а који опис одговара опису датом од стране окривљеног Далибора Максимовића који је у тој кући живео у време инкриминисаног догађаја, што такође упућује на несумњив закључак да је војник под надимком “Дача” управо овде окривљени.

Бранилац окривљеног оспоравајући веродостојност исказа сведока ВС1, те закључак првостепеног суда у погледу идентитета окривљеног, указује да је мајка окривљеног, сведок Иванка Мацаревић дала другачији опис распореда просторија у кући, у односу на онај који је навела сведок ВС1. По оцени Апелационог суда у Београду указивање у жалби браниоца окривљеног на део исказа сведока Иванке Мацаревић у којем је навела да се на самом улазу у кућу налази соба-остава, без утицаја су на изнети закључак првостепеног суда да је лице под надимком “Дача” окривљени Далибор Максимовић, имајући у виду све напред наведено. Ово тим пре што је и сам окривљени, описујући распоред просторија у кући, навео да се на самом улазу налази купатило, како је навела и сведок ВС1.

Првостепени суд је, оцењујући исказ сведока ВС1, имао у виду да приликом показивања лица места није препознала кућу у којој је окривљени живео у време извршења кривичног дела, већ је на исту указала са места са ког се види панорама Милића – део око аутобуске странице, за коју је и сам окривљени потврдио да је кућа у којој је живео од 1992. године, те је правилно закључио да је потпуно логично да се променио изглед куће као и окружење и да сведок с обзиром на протек времена од 21 годину од одигравања критичних догађаја, па до показивања лица места није могла да

препозна кућу окривљеног. Дакле, сама чињеница да сведок ВС1 приликом проласка поред куће окривљеног исту није препознала, и по оцени овог суда, указује да сведоку није сугерисано о којој кући се ради, како се то неосновано жели представити у жалби браниоца окривљеног.

Приликом оцене исказа сведока на којима је заснована побијана пресуда, првостепени суд је имао у виду да постоје разлике у деловима исказа између појединих сведока, па и у самим њиховим исказима које се односе како на радње извршења кривичног дела, тако и друге разлике које су детаљно наведене на странама 66-68, те је свестраном анализом исказа испитаних сведока које је ценио у међусобној вези са писаним доказима и у склопу одбране окривљеног, правилно закључио да поменуте разлике нису од одлучног значаја за утврђивање чињеничног стања. При томе је првостепени суд имао у виду да је предметно кривично дело учињено пре 27 година, да су сведоци по неколико пута испитивани, те да је самим тим немогуће очекивати да о појединостима догађаја, хронологији, чињеницама које су претходиле предметном догађају, говоре на потпуно сагласан начин. Стим у вези, првостепени суд је правилно закључио да би управо у великој мери сагласни искази упућивали на чињеницу да су сведоци усаглашавали исказе за потребе поступка. Протек времена од догађаја логично доводи до немогућности да се на потпуно идентичан начин приликом испитивања сведока у различитим фазама поступка сведочи са истим детаљима, те самим тим разумљиво је да су се могли заборавити или помешати неки детаљи, посебно они који ни по чему нису карактеристични да би их сведоци памтили толико дуг временски период, а што, према правилном закључку првостепеног суда, не значи да је услед тога нужно обеснажено њихово сведочење о битним и одлучним чињеницама, односно да не говоре истину. Неподударности између исказа испитаних сведока, на које је бранилац указивао током поступка и на чему инсистира и у жалби, не могу цео исказ чинити непоузданим.

У жалби браниоца окривљеног наводи се и да првостепени суд није могао чињенично стање под тачком 1 и 2 изреке базирати на исказима сведока Зумре Салкић и Зухре Салкић датим пред Државном агенцијом за истраге и заштиту дана 30.11.2010. године, јер су на скоро идентичан начин описале како се догодило убиство Раме, Хусе и Салкића, као и Мује Шећировића, због чега бранилац изражава сумњу да су узети на начин како је наведено у записнику о саслушању.

Међутим, изнети жалбени наведи браниоца окривљеног без утицаја су на правилност утврђеног чињеничног стања јер су наведени сведоци испитани и на главном претресу, те је првостепени суд правилно поступио када је исказе сведока Зумре Салкић и Зухре Салкић дате пред Државном агенцијом за истраге и заштиту прихватио у делу у којем су сагласни са исказима са главног претреса.

Надаље се жалбом браниоца окривљеног оспорава правилност утврђеног чињеничног стања у погледу времена и места смрти Хусе, Омера и Незира Салкића, те Мује Шећировића, наводећи да нису пружени поуздани докази да су се убиства ових лица догодила дана 09.05.1992. године, истичући да је за Хусу Салкића у Изводу из матичне књиге умрлих као датум смрти уписан 10.05.1992. године, а за Омера и Незира Салкића 09.05.1992. године, док је за Мују Шећировића као датум смрти по решењу Основног суда у Живиницама узет 10.05.1992. године.

По оцени Апелационог суда у Београду неосновано се жалбом браниоца окривљеног оспорава правилност утврђеног чињеничног стања у погледу места и времена и смрти напред наведених оштећених, с обзиром да је првостепени суд на основу изведених доказа несумњиво утврдио да су се убиства Омера, Незира и Хусе Салкића догодила у Реповцу, док је оштећени Мујо Шећировић убијен у месту Глогова. У вези са наведеним чињеницама (место и датум смрти наведених лица), првостепени суд је ценио чињеницу да је у изводима из матичне књиге умрлих као место смрти за Омера и Незира Салкића уписан Реповац, а као датум смрти 09.05.1992. године, док је за Хусу Салкића и Мују Шећировића као место смрти уписана Хранча, а датум смрти 10.05.1992. године, при чему је имао у виду да из дописа Института за несталу особу број 02-4-202-44/15 од 05.01.2010. године произлази да су Хусо Салкић и Омер Салкић нестали у Хранчи и то Хусо Салкић 10.05.1992. године, а Омер Салкић 09.05.1992. године, док су Незир Салкић и Мујо Шећировић нестали у Братунцу 10.05.1992. године.

Наведене доказе првостепени суд је ценио у склопу исказа сведока Амуре Машовића који је сачинио допис Института за нестале особе и сведока Неђе Петковића, који су у својим исказима објаснили начин на који су вршени уписи у матичне књиге умрлих, а што је детаљније образложено на странама 60 и 61 побијане пресуде.

Тако је сведок Амор Машовић навео да се у тренутку сачињавања дописа Института за нестала лица у вези тројице Салкића, као и Мује Шећировића још увек радило о неверификованим подацима, те да подаци – место и време смрти могу зависити од тога коме су их чланови породице давали, објаснивши да је са аспекта Института потпуно небитно када је неко тачно нестао, већ је битно да је нестао у распону од 10.04.1991. године до 14.02.1996. године. Такође је навео да је потпуно могуће да је као место смрти означено једно место, а да Институт у својим евиденцијама као место нестанка води друго место, јер Закон Босне и Херцеговине познаје термин претпостављени датум, место и околности нестанка

Сведок Неђо Петковића је објаснио да је упис лица која су са подручја Општине Братунац нестала током ратних година вршен на основу судских решења, да су се за та лица водиле посебне књиге, а да су касније у матичним уредима вршили преписе из матичних књига, при чему није могао да се изјасни како су се водили уписи у посебним матичним књигама.

У склопу исказа сведока Неђе Петковића ценио писане доказе – решење о проглашењу лица за умрле и то: за Омера Салкића решење Основног суда у Кладњу број Р 43/06 од 14.01.1997. године, Незира Салкића решење Основног суда у Тузли Р 2461/96 од 13.02.1997. године, за Хусу Салкића решење Основног суда у Тузли Р 2413/96 од 27.01.1997. године, а за Мују Шећировића решење Општинског суда у Живиницама Р 133/97 од 27.08.1997. године, које је исправљено решењем истог суда од 05.02.2001. године, о чему су дати детаљнији разлози на странама 51 и 52 образложења побијане пресуде, те је на страни 61 правилно закључио да су уписи у посебне матичне књиге извршени на основу решења суда о проглашењу несталих лица за умрле, а након тога као такви пренети у матичне књиге умрлих.

Тачно је да из наведених писаних доказа произлази да као датум смрти за Омера Салкића, Хусу Салкића, Незира Салкића и Мују Шећировића није наведен исти датум, те да за тројицу Салкића није наведено исто место смрти, док је за Мују Шећировића, као место смрти наведена Хранча.

Међутим, првостепени суд је ценећи исказе свих испитаних сведока, о чему је било речи у претходним деловима образложења пресуде те доводећи њихове исказе у везу са исказима сведока Амора Машовића и Неђе Петковића, правилно утврдио да су сва четири лица убијена истог дана, односно 09.05.1992. године, будући да су сви испитани сведоци, (осим сведока Мејре Јашаревић која наводи да је у питању 09.05. или 10.05.1992. године, као датум смрти наведених лица, те сведока Јефта Млађеновића који наводи да се ради о мају месецу 1992. године), сагласни у томе да су се критични догађаји одиграли 09.05.1992. године и то тако што су у близини аутобуске станице у Реповцу лишени живота Омер Салкић, Хусо Салкић и Незир Салкић. Сведоци су објаснили да је након тога, када је аутобус повезао муслиманско становништво и када су били у месту Глогова, лишен живота и Мујо Шећировић. У вези места убиства Мује Шећировића првостепени суд је имао у виду да поједини сведоци наводе да се његово убиство догодило на последњој станици у Хранчи, а првој у Глогови, што објашњава чињеницу да је као пријава места смрти за ово лице наведена Хранча.

Имајући у виду све наведено, те да је првостепени суд за своја утврђења из изреке под тачком 1 и 2 у погледу времена и места убиства наведених оштећених у образложењу побијане пресуде дао довољно јасне и аргументоване разлоге, које у свему као правилне прихвата и овај суд, то су супротни жалбени наводи браниоца окривљеног којима се у овом делу оспорава правилност утврђеног чињеничног стања оцењени као неосновани.

Апелациони суд у Београду је ценио и остале жалбене наводе окривљеног и његовог браниоца којима се оспорава правилност утврђеног чињеничног стања, па је нашао да исти без утицаја на другачију одлуку.

Жалбом браниоца окривљеног Далибора Максимовића, адвоката Ненада Петрушића, побија се првостепена пресуда због повреде кривичног закона, тако што се истиче да у изреци побијане пресуде нису наведени елементи кривице предвиђени одредбом члана 22 КЗ, а чињеница да је у образложењу наведено да је окривљени дело извршио у стању урачунљивости, по мишљењу браниоца, није довољно да би се отклонио недостатак у изреци пресуде.

Међутим, према оцени Апелационог суда у Београду изнетим жалбеним наводима браниоца окривљеног не доводи се у питање правилност примене кривичног закона од стране првостепеног суда у погледу постојања елемената општег појма кривичног дела.

Ово из разлога што је у конкретном случају примењен Кривични закон СРЈ, као закон који је најблажи за учиниоца у смислу члана 4 КЗ СРЈ. Одредбом члана 8 наведеног закона, било је прописано да је кривично дело друштвено опасно дело које је законом одређено као кривично дело и чија су обележја одређена законом. Кривична

одговорност (прописана чланом 11 тог закона), у чији појам су улазиле урачунљивост и виност, није била прописана као елемент кривичног дела, већ се утврђивала током кривичног поступка.

С обзиром на изнето, опис дела за које је окривљени оглашен кривим, без обзира на то што у њему није описана урачунљивост окривљеног, представља кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ, јер према оцени Апелационог суда у Београду садржи сва законом прописана обележја тог кривичног дела.

Како одбрана током поступка није оспоравала урачунљивост окривљеног, те како иста није била доведена у сумњу, то су изнети жалбени наводи оцењени као неосновани.

Ценећи психички однос окривљеног према извршеном кривичном делу, првостепени суд је правилно закључио да је окривљени био свестан свог дела и хтео његово извршење, односно да је кривично дело извршио са директним умишљајем као обликом виности, при чему окривљени не мора бити свестан да својим поступцима крши правила међународног права, с обзиром на то да повреда међународног права у опису предметног кривичног дела представља објективни услов за постојање инкриминације.

Надаље се жалбом браниоца окривљеног оспорава правна квалификација кривичног дела за које је окривљени Далибор Максимовић оглашен кривим, а с тим у вези оспорава се закључак првостепеног суда да су убијена лица – Омер Салкић, Незир Салкић, Хусо Салкић и Мујо Шећировић били цивили, будући да из доказа у списима предмета произлази да су погинули као припадници Армије БиХ.

Међутим, по оцени Апелационог суда у Београду, изнети жалбени наводи су неосновани, с обзиром да је првостепени суд на правилно и потпуно утврђено чињенично стање правилно применио кривични закон када је нашао да се у радњама окривљеног Далибора Максимовића стичу сва битна обележја кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва, налазећи да је окривљени као припадник Војске Републике Српске и то војне поште 7296 Милићи вршио убиства, противзаконито затварање и силовање цивила бошњачке националности који нису учествовали у непријатељствима, а који у смислу одредбе члана 3 став 1 тачка 1А Женевске конвенције о поступању са грађанским лицима за време рата (IV Женевска конвенција) од 12.08.1949. године, те члана 13 став 2 и 3 Допунског протокола уз Женевске конвенције од 12.08.1949. године о заштити жртава немеђународног оружаног сукоба од 08.06.1977. године (Протокол II) имају статус заштићених лица, предузео наведене радње које представљају кршење правила међународног хуманитарног права.

Имајући у виду да су у конкретном случају покојни Хусо Салкић, Незир Салкић, Омер Салкић и Мујо Шећировић, као и оштећена ВС1 и сведок ВС2 били друге народности, потом околности под којима се критични догађај одиграо, првостепени суд је извео правилан закључак да су за све предузете радње постојали разлози етничке природе, који су управо у вези са оружаним сукобом који је у том периоду постојао на

територији Републике Босне и Херцеговине и у коме је окривљени Далибор Максимовић био припадник српске стране у сукобу, па је евидентно да је постојала корелација између предметног кривичног дела и оружаног сукоба.

Надаље је првостепени суд изводећи закључак да су напред наведена лица, која су лишена живота од стране окривљеног Далибора Максимовића и још једног припадника Војске Републике Српске, били цивили, те да је противправно затворио два цивила – сведоке ВС1 и ВС2, а након тога и силовао цивила ВС1, који нису учествовали у непријатељствима, ценио чињеницу да је сведок ВС3 изјавила да је корисник мужевљеве борачке пензије, као и да из образложења решења Основног суда у Тузли Р II 413/06 од 27.01.1997. године о проглашењу Хусе Салкића за умрлог и решење Основног суда у Тузли Р II 461/96 од 13.02.1997. године о проглашењу Незира Салкића за умрлог произлази да је суд приликом доношења наведених решења имао у виду потврде о смрти ФП 7025 од 21.08.1996. године (за Хусу Салкића), односно од 26.08.1996. године (за Незира Салкића), те је нашао да су критичном приликом сва убијена лица била у цивилној гардероби, ненаоружана, да су сходно томе за окривљеног представљала цивиле приликом извршења кривичног дела.

Осим тога првостепени суд је посебно ценио и чињеницу да је сведок Мејра Јашаревић изјавила да њен отац – оштећени Мујо Шећировић није био борац и да њена мајка (сведок ВС3) прима пензију остварену из радног односа Мује Шећировића.

С обзиром да је првостепени суд у образложењу побијане пресуде дао јасне и аргументоване разлоге у погледу закључка да су наведена убијена лица имала статус цивила, то су супротни жалбени наводи браниоца окривљеног којима се у овом делу побија првостепена пресуда, оцењени као неосновани.

Испитујући првостепену пресуду у делу одлуке о кривичној санкцији, а по жалби браниоца окривљеног Далибора Максимовића, адвоката Ненада Петрушића, Апелациони суд у Београду је нашао да је жалба неоснована. Наиме, првостепени суд је приликом одлучивања о висини казне коју ће изрећи окривљеном Далибору Максимовићу од олакшавајућих околности ценио да је окривљени кривично дело извршио као млађе пунолетно лице, односно да је у то време имао непуних 20 година, затим, породичне прилике окривљеног, да је ожењен, отац двоје малолетне деце, док је од отежавајућих околности ценио тежину кривичног дела и настале последице, односно да је лишено живота више лица, изражену упорност у односу на радње предузете на штету оштећене ВС1, исказану безобзирност, будући да је окривљени, након лишења живота Хусе Салкића, истом пришао и ножем га преклао, као и да је окривљени раније два пута осуђиван, при чему је имао у виду да се не ради о истоврсном кривичном делу, које околности, по оцени овог суда оправдавају казну затвора у трајању од 15 година, на коју је окривљени осуђен првостепеном пресудом.

По оцени Апелационог суда у Београду казна затвора у наведеном трајању сразмерна је тежини извршеног кривичног дела и степену кривице окривљеног и иста је нужна, али и довољна за постизање сврхе кажњавања из члана 33 КЗ СРЈ, а у оквиру опште сврхе кривичних санкција из члана 5 став 2 КЗ СРЈ, а како је то правилно закључио и првостепени суд.

Стога се неосновано жалбом браниоца окривљеног побија првостепена пресуда због одлуке о кривичној санкцији, при чему се овај жалбени основ и не образлаже.

Што се тиче жалбе пуномоћника оштећене ВС1, адвоката Марине Кљајић, Апелациони суд у Београду, Одељење за ратне злочине је нашао да је жалба недозвољена.

Ово стога јер је одредбом члана 433 став 4 ЗКП, прописано да оштећени може изјавити жалбу само због одлуке суда о трошковима кривичног поступка и о досуђеном имовинско правном захтеву, а ако је јавни тужилац преузео кривично гоњење од оштећеног као тужиоца (члан 62) оштећени може изјавити жалбу због свих основа због којих је пресуда може побијати.

Имајући у виду садржину цитиране законске одредбе која даје могућност оштећеном да изјави жалбу због одлуке о досуђеном имовинско правном захтеву, те да првостепеном пресудом имовинско правни захтев није досуђен оштећеној ВС1, већ је иста, заједно са осталим оштећенима, сходно одредби члана 258 став 4 ЗКП, упућена на парнични поступак јер подаци кривичног поступка нису пружали поуздан основ ни за делимично, ни за потпуно пресуђење, то је овај суд жалбу пуномоћника оштећене ВС1, адвоката Марине Кљајић сходно одредби члана 456 став 2 ЗКП одбацио као недозвољену, утврдивши да жалба по закону није дозвољена.

Из изнетих разлога, а на основу одредбе члана 457 ЗКП, Апелациони суд у Београду, Одељење за ратне злочине је одлучио као под I изреке, а на основу одредбе члана 467 став 4 у вези са чланом 456 став 2 ЗКП као под II изреке.

Записничар-саветник
Мирјана Јанковић Недић,с.р.

Председник већа – судија
Растко Поповић,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић

